

Opinie.

Laat boeren en boerinnen aan het woord in de gesprekken rondom intensieve dan wel duurzame veehouderij.

Met de verkiezingen in zicht zijn Milieudefensie en Wakker Dier e.a. het politieke debat gestart over de toekomst van de veehouderij. Het debat lijkt er vooral op gericht te zijn om een aantal - door hen gesignaleerde - problemen aan de kaak te stellen en in gesprek met burgers en politici oplossingen te zoeken. Zo wil men een einde maken aan de 'bio-industrie'. Naar onze mening is het de hoogste tijd om ook boeren en boerinnen in dit debat te betrekken.

Jarenlang (20 –30 jaar) zijn kritische boerenorganisaties al bezig met de toekomst van een duurzame landbouw en veehouderij en met maatschappelijke en politieke beïnvloeding. Daarover gaan we graag in gesprek met welke organisatie dan ook.

Wat iedereen weet is dat er in Nederland vanaf de jaren '60 door het gevoerde (landbouw)overheidsbeleid een enorme groei mogelijk is gemaakt van de veehouderij. Invoer van graanvervangers verdrongen het eigen graan in veevoer. Door handelsverdragen als de GATT (voorganger van de WTO), zijn landbouwproducten als wisselgeld gebruikt om export van industrieproducten uit Nederland mogelijk te maken.

De groei in de veehouderij heeft geleid tot welvaart op de zandgronden van Noord Brabant, Limburg, Gelderland en Overijssel. De mest heeft de grond vruchtbaar gemaakt, zodat ook de akker- en tuinbouw zich in deze gebieden heeft kunnen ontwikkelen. Rentesubsidies, investeringspremies en stimuleringsbeleid van banken, voorlichting en overheid hebben veel kleine boerenbedrijven doen groeien. Naar later bleek, te ver door laten groeien.

De keerzijde van het landbouwbeleid zagen we begin jaren tachtig. De welvaart bleek van tijdelijke aard. De mestproblematiek ontstond en werd door de Ministers Lubbers en Braks aangepakt. De afzet van mest werd in wet-en regelgeving vastgelegd en dat ging gepaard met hoge kosten en heffingen voor boerenbedrijven. Positieve effecten waren, dat milieuproblemen werden opgelost en er kwam een evenwichtige verdeling van mest in ons land. Bedrijven werden voor- zover mogelijk- gestimuleerd naar grondgebondenheid te streven.

De varkenspest (in 1997) heeft veel nadelige gevolgen voor de sector gehad. Boerenbedrijven hebben alles ingezet om de drastische ruiming te overleven, terwijl de overheid het vertikte om het tij te keren en over te gaan tot ringenting om de ziekte in te dammen.

Kort erna volgde een jarenlange prijsdaling en een drastische inkrimping van de sector zonder financiële vergoeding . Het imago van de intensieve veehouderij was op alle fronten negatief. Boeren werden naast slachtoffer ook nog onterecht als schuldigen aangewezen. Positief is echter, dat er een quoteringsysteem is ingesteld met toegewezen varkensrechten per bedrijf.

Veel boeren hebben de veerkracht gehad om te overleven en aan de strenge eisen van dierenwelzijn en diergezondheid te voldoen. Hiertoe zijn grote investeringen gedaan. Een kleine groep boeren ging over op biologische veehouderij. Dit is geen succes geworden omdat grote winkelbedrijven hun contracten hebben opgezegd en de consument het liet afweten (mede door het grote prijsverschil).

Tussen 2001 en 2004 heeft de overheid ruim vierduizend bedrijven opgekocht, waarvan de varkensrechten uit de handel zijn genomen (extra inkrimping). Deze boeren moesten stoppen met het bedrijf of overschakelen op een andere productie. Door een zgn. 'ruimte voor ruimteregeling' maakte de overheid het slopen van stallen in het landelijk gebied mogelijk, dat werd gefinancierd via de uitgifte van woningbouwkwavels. Door al deze ontwikkelingen is de

intensieve veehouderij met miljoenen dieren gekrompen. Over de economisch-sociale situatie van deze boerengezinnen is nog onvoldoende bekend. Onderzoek is hier nodig.

Inmiddels is de reconstructie van het platteland in volle gang, waarbij de ecologische hoofdstructuur centraal staat. De land- en tuinbouw wordt geconfronteerd met kostbare bedrijfsverplaatsingen naar aangewezen ontwikkelingsgebieden. Boeren komen in deze gebieden tegenover elkaar te staan, omdat er enorme grootschalige intensieve bedrijven worden ontwikkeld, die een bedreiging vormen voor bestaande grondgebonden veebedrijven, recreatie, natuur en plattelandontwikkeling.

Na de inkrimping van de intensieve veehouderij blijkt nu, dat de overheid mogelijkheden creëert om deze grootschalige bedrijven, die aan alle eisen voldoen, te bevoordelen met extra varkensrechten. Dat is Fout Beleid!

Met Milieudefensie en andere organisaties willen we de kern van de zaak aanpakken. Waarbij boerenbelangen en plattelands- en natuurontwikkelingsbeleid in evenwicht dienen te staan. Het overheidsbeleid en de autonome ontwikkeling richten zich op grootschaligheid. Daarmee wordt de intensieve veehouderij nog meer afhankelijk van globalisering en geïmporteerd veevoer. Bij grote investeringen zijn de bedrijfs- en gezinsrisico's meestal te groot en werken ze kostprijsverhogend, terwijl de vleesmarkt voor meer dan de helft afhankelijk is van export. De drang om met goedkope arbeidsinzet de kostprijs te verlagen neemt dan toe. De grootschaligheid kan gevolgen hebben voor de diergezondheid. Belangrijk is ook om de kwaliteits- en gezondheidseisen voor de mensen die in deze sector werken voorop te stellen. Al deze argumenten spelen een rol in het debat.

Kortom laten we de vragen in een nationale en internationale kontekst zetten! Moet de globalisering doorgaan op deze manier? Kan de vrije markt onbelemmerd doorstromen tot de consument afhankelijk is van voornamelijk enkele grote landbouwgebieden-zonder boeren, of is er een moderne en flexibele vorm van regulering en bescherming nodig op Europees en ook internationaal niveau? Kunnen we bijvoorbeeld het veevoer niet beter zelf produceren in plaats van die grootschalig verbouwde en verwoestende soja te importeren? In de landen die nu graanvervangers exporteren zouden boeren op gezinsbedrijven ook een stem moeten krijgen in de ontwikkeling van een eigen regionaal en nationaal landbouwbeleid. Hoogste tijd om het publieke en politieke debat over landbouwontwikkelingen aan te gaan en daarbij ook de stem van boer(inn)en te horen. De achtergronden en geschiedenis spelen hierbij een grote rol, laten we daar vooral verder mee werken. Er zijn reeds veel stappen gezet in de goede richting. Voorkomen moet worden, dat er alleen campagne gevoerd wordt over de hoofden van de boerengezinnen heen!

Platform Aarde Boer Consument
Willem van Middendorp, secretaris

Met dank aan Riky Schut-Hakvoort, oud-boerin te Lottum

Website: www.aardeboerconsument.nl